

Sara Akram¹
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

BLOG JAKO ŹRÓDŁO WIEDZY O PRACY KREATYWNEJ

Kreatywność i rozwijanie postawy twórczej w uczniach jest już od jakiegoś czasu jednym z największych wyzwań, przed jakimi staje edukacja szkolna (świadczy o tym bogata literatura przedmiotu: Niewiadomski 2011; Sajdak 2008; Jąder 2013; Dobrołowicz i in. 2006; Karwowski i Gajda 2010; Dobrowolska 2009; Braun 2009; Limont 2005). Badacze zwracają uwagę na pozytywny wpływ kształtowania postawy kreatywnej w uczniu na jego przyszłe funkcjonowanie w społeczeństwie. Małgorzata Karwatowska i Barbara Myrdzik (2011: 10) we wstępie do swojej pracy piszą, że aktywność twórcza jest obecnie „jednym z zasadniczych postulatów współczesnej szkoły, demokratycznej w swoich założeniach i praktyce, a *homo creator* jest wzorcem wychowawczym w wielu programach edukacji na świecie”.

Jak stwierdza Jan Łysek (2006: 58), edukacja kreatywna umożliwia rozwój elastyczności, umiejętności uczenia się, a także skuteczne zarządzanie wiedzą, określonymi zdolnościami i kompetencjami. Dorota Gębuś (2009: 197) zwraca z kolei uwagę na to, że „społeczeństwo wymusza zapotrzebowanie na człowieka kreatywnego, który ma w sobie pierwiastek twórczy”. Badaczka twórczość uważa za wyznacznik rozwoju, pozwalający wykorzystać potencjał tkwiący w każdym człowieku, a ponadto stwarzający szansę na samorealizację i stawienie czoła wymaganiom współczesnego świata. Karwatowska i Myrdzik (2011: 10) podkreślają natomiast potencjał autokreatywny, jaki niesie ze sobą szkolna aktywność twórcza, który pozwala na budowanie wizji samego siebie w ciągu całego życia.

Czym jednak jest *kreatywność*, która w ostatnich latach stała się tak popularna? W słownikach ogólnych języka polskiego to zapożyczenie z języka angielskiego znaleźć możemy stosunkowo rzadko. *Kreatywność* definiowana jest w nich jako cecha lub zdolność do tworzenia czegoś nowego, oryginalnego, np. pomysłów, rozwiązań. Efektem są w tym przypadku zazwyczaj wytwory umysłowe,

---

¹ saraakram01@gmail.com

a nie materialne. W literaturze specjalistycznej (głównie z zakresu psychologii twórczości) *kreatywność* definiuje się na dwa sposoby: jako cechę (zdolność) oraz jako proces. W znaczeniu pierwszym odnosi się ona do osobowości i zachowań człowieka. W obu przypadkach efektem kreatywności ma być coś nowego, oryginalnego, ale również użytecznego oraz efektywnego. Nie musi być to jednak wytwór materialny – zwykle rezultatem kreatywnego działania czy podejścia jest pomysł, rozwiązanie problemu, innowacja, idea.

Na podstawie definicji słownikowych i specjalistycznych wyrazów *kreatywny* i *kreatywność* możliwe jest zestawienie pożądaných predyspozycji podmiotu. Są to takie cechy, jak: pomysłowość, operatywność, samodzielność, oryginalność, dynamiczność, skuteczność, nieszablonowe myślenie, unikanie schematów, aktywność, zdolność do dostrzegania podobieństw między elementami pozornie bardzo odległymi. Jeden z najważniejszych badaczy psychologii twórczości, Edward Nęcka (2003), za kluczowe cechy osoby twórczej uznaje: otwartość, niezależność i wytrwałość. Z kolei cechy, które można przypisać rezultatowi działania kreatywnego, to: nowa jakość, oryginalność, efektywność, użyteczność, zaspokojenie konkretnych potrzeb².

Ważnym aspektem kreatywności, który pozwala lepiej zrozumieć to zjawisko, jest jej złożoność, co ujawniło się już w zestawie cech osoby kreatywnej. Zwraca się na to uwagę również w literaturze przedmiotu. Małgorzata Wolska-Długosz (2014: 25) postuluje, aby o kreatywności myśleć jako o „zestawie umiejętności, których można się nauczyć, a nie jak o natchnieniu o niewiadomym pochodzeniu lub darze niebios. Taki sposób rozumienia kreatywności pozwala wspierać ucznia konkretnymi oddziaływaniami”. Z podobnym stanowiskiem spotkać się możemy również w książce Scotta Barry’ego Kaufmana i Carolyn Gregoire (2018: 21–22): „Uzbrojeni w wydłużające się listy dowodów potwierdzających te głębokie paradoksy naukowcy są dziś ogólnie zgodni, że kreatywność nie jest jedną cechą, lecz systemem cech, a wiele współczesnych teorii podkreśla wieloaspektową naturę kreatywności”.

O tym, że kreatywność jest istotna w edukacji szkolnej, świadczą również takie połączenia wyrazowe, jak *kreatywny uczeń*, *kreatywny nauczyciel* czy *kreatywny program edukacyjny*. Wielość różnorodnych szkoleń oraz warsztatów kreatywności pozwala myśleć, że jest to taka cecha, którą można w sobie rozwijać; umiejętność, której można się nauczyć. Potwierdza to również bogactwo wszelkich wskazówek znajdujących się nie tylko w Internecie, ale także przede wszystkim w literaturze, która opisuje różnorodne techniki umysłowe mające na celu rozwinięcie kreatywnych możliwości umysłu (np. Buzan 2014; Szmidt 2008; Cox 2015; Pastuszek 2015; de Bono 1998).

² Poniższe stwierdzenia opieram na analizach zawartych w moim artykule: Akram 2018, s. 87–104.

Krzysztof Szmidt (2007: 323–325) wskazuje jednak na wady popularnych opracowań dotyczących kreatywności i rozwoju osobistego, ponieważ często przekazują one treści w sposób powierzchowny i uproszczony, nie wnikając w istotę problemu. Dlatego autor przestrzega przed nadmiernym zaufaniem do opracowań popularnych, pisanych z myślą o masowej publiczności.

Powszechny charakter twórczości jest także jednym z założeń publikacji Anny Sajdak (2008: 43). Autorka przyjmuje to założenie na podstawie psychologicznych badań nad kreatywnością, które udowadniają, że twórczość stała się dostępną każdemu – istnieje w człowieku jako pewien potencjał, nie zawsze jednak wykorzystywany.

Polski system edukacji jest często uważany za niewspierający postawy twórczej w uczniach i realizowania działań kreatywnych, a nawet je hamujący. Mówi o tym również Tomasz Arciszewski (2018), który – powołując się na amerykańskiego socjologa Daniela Pinka – twierdzi, że cywilizacja zachodnia wchodzi w epokę kreatywności i innowacyjności jako kolejną fazę rozwoju. W związku z tym o przewadze danego kraju decyduje obecnie „myśl kreatywna, innowacje i przewaga technologiczna”. Jednocześnie Arciszewski zwraca uwagę na niską świadomość tej sytuacji w Polsce:

[...] wystarczy spojrzeć na nasz system edukacji i szkolnictwa wyższego. Polskich uczniów i studentów dobrze przygotowuje się w zakresie tradycyjnej wiedzy, umiejętności technicznych i analitycznych, lecz zupełnie nie kładzie się nacisku na myślenie innowacyjne czy zdolność do tworzenia wynalazków. Aby w obecnych czasach osiągnąć sukces, czy to na poziomie jednostek, czy całych społeczeństw, celem kształcenia nie może być przekazanie wiedzy i nauczenie prostych czynności technicznych. To wymaga zupełnie innego myślenia – kreatywnego, wynalazczego, a także przedsiębiorczo-organizacyjnego (Arciszewski 2018: 4).

O przeszkodach w rozwijaniu twórczości, z jakimi można spotkać się w systemie edukacji, pisze Wolska-Długosz (2014: 22–23), która podaje następujące zastrzeżenia:

- programy szkolne ograniczają zajęcia artystyczne, sportowe, techniczne;
- wymagana wiedza encyklopedyczna zmusza do myślenia konwergencyjnego (a nie dywergencyjnego);
- system edukacji prowadzi do przeciążenia percepcyjnego;
- język szkolny jest mało kreatywny (zawiera mało metafor, analogii, porównań);
- oryginalność, elastyczność, pomysłowość ucznia nierzadko jest mylona z niewłaściwym zachowaniem;
- zasadą i metodą wychowania staje się „sakralizacja rywalizacji”.

W jaki sposób szkoła i edukacja powinny więc wspierać rozwijanie twórczości w uczniach? Pisał o tym Aleksander Nalaskowski (1997: 146), który kładł nacisk na zaspokajanie potrzeby ekspresji dziecka, stwarzanie warunków dla doświadczania samodzielności, otwartość na inicjatywy dziecka, kształcenie umiejętności wyznaczania celów oraz stwarzanie sytuacji, w których dziecko może sprawdzić własne możliwości i je ocenić.

Na pytanie o to, czy szkoła rzeczywiście może pomóc uczniom w rozwijaniu postawy twórczej, wielu badaczy odpowiada, że w dużej mierze zależy to przede wszystkim od nauczyciela, który może stać się dla uczniów przykładem (Wolska-Długosz, 2014: 23) i którego aktywność jest jednym z podstawowych warunków wprowadzania innowacji w szkole (Gębuś, 2009: 195). To nauczyciel powinien być osobą, która dostrzeże możliwości twórcze ucznia, wydobędzie jego potencjał i pomoże mu go rozwinąć, zamiast zniechęcać i próbować dostosowywać za wszelką cenę do reguł obowiązujących w systemie edukacji (Gębuś, 2009: 195). Odpowiedzialność nauczyciela leży również w kwestii sposobów prowadzenia zajęć, a więc np. stosowania metod twórczego rozwiązywania problemów oraz metod aktywnych pobudzających myślenie twórcze.

Na obu poziomach edukacji szkolnej bardzo ważny aspekt stanowią: korzystanie z multimedialnych źródeł informacji, ich selekcja oraz ocena merytoryczna, a także świadome korzystanie z technologii. Ważne jest to również w wypadku lekcji informatyki, podczas których uczniowie powinni uczyć się „wyszukiwać w sieci potrzebne informacje i zasoby, oceniać ich przydatność oraz wykorzystywać je w rozwiązywanych problemach” (Gębuś, 2009: 195).

Gatunków medialnych (w tym internetowych) w podstawie programowej jest niewiele. W zakresie przedmiotu język polski w większości są to gatunki dziennikarskie (wywiad, reportaż, wiadomość). Znajomość typowych elektronicznych form komunikacji, takich jak e-mail i SMS, służy przede wszystkim ćwiczeniu zasad etykiety językowej. Oprócz tego uczniów obowiązuje znajomość zjawiska hipertekstu i umiejętność wskazania przemian w komunikacji językowej ze względu na różne media. Spośród charakterystycznych gatunków internetowych w podstawie programowej pojawia się natomiast strona internetowa, której projektowania mają w założeniu uczyć się uczniowie na lekcjach informatyki.

Gatunkiem podobnym do strony internetowej jest blog, będący nieustannie bardzo popularną formą wypowiedzi. Jako internetowy gatunek wypowiedzi nie ma on ustalonej jednoznacznej definicji, ponieważ od początku swojego istnienia ulegał zmianom. Na początku definiowany był jako internetowy pamiętnik lub dziennik (takie objaśnienia znajdziemy w wielu słownikach języka polskiego), ponieważ rzeczywistość dawniej głównym celem blogowania było publikowanie wpisów dotyczących prywatnego życia autora, własnych przemyśleń itp. W literaturze naukowej często wskazuje się na społeczny charakter blogu (Cywińska-Milonas 2002; Gumkowska 2009), który przejawia się w interakcji między

nadawcą a odbiorcami, dlatego też podkreślana jest często interaktywność tej formy wypowiedzi, pozwalająca na odróżnienie blogu od np. strony internetowej. Autorem blogu może być właściwie każdy, kto ma dostęp do sieci, ponieważ blogowanie nie wymaga specjalistycznej wiedzy technologicznej ani szczególnych umiejętności.

Jedną z charakterystycznych cech blogów jest różny stopień anonimowości (Nowak, Rakocy, Zajac 2009), choć dzisiaj często spotykamy się z blogami prowadzonymi przez osoby pod ich prawdziwym imieniem i nazwiskiem. Badacze twierdzą, że celem blogu jest zawsze zaspokojenie jakiejś potrzeby, np. ekshibicjonizmu, autoprezentacji, autoterapii, kreacji własnego wizerunku, twórczości (Cywińska-Milonas 2002; Nowak, Rakocy i Zajac 2009). Blogi cechuje również bogate zróżnicowanie tematyczne, które może służyć za ich kryterium typologiczne. Marta Więckiewicz (2012) wyodrębniła następujące tematy podejmowane przez blogerów: życie prywatne autora, problematyka kulturalna, polityka, nowe technologie – i dodaje do tego blogi wielotematyczne. Z kolei Matylda Szewczyk tematykę blogów przedstawiła w formie pewnego rodzaju skali, na której wyróżniła trzy znaczące „punkty”: blogi konfesyjne, specjalistyczne i profesjonalne, prowadzone w ramach obowiązków służbowych (Szewczyk 2014).

Współcześnie blogi często odchodzą od formuły konfesyjności na rzecz przekazywania wiedzy – wpisują się więc w wyróżnione przez Szewczyk blogi specjalistyczne, co jest często związane z działalnością zawodową autorów. Co szczególnie interesujące, z czasem blogowanie zmienia się z zajęcia pobocznego w pracę zawodową, z której można czerpać korzyści materialne. Przykładem tego zjawiska jest twórczość blogowa Jacka Kłosińskiego³, projektanta graficznego i współzałożyciela agencji ENGRAM, zajmującej się identyfikacją wizualną marek, projektowaniem stron internetowych i projektowaniem graficznym. Kłosiński założył blog w 2012 r.; w 2016 r. zdecydował się sprzedać swoje udziały firmowe spółnikowi i zająć się tylko blogowaniem oraz prowadzeniem szkoleń. W tym samym roku został zwycięzcą Blog Forum Gdańsk i otrzymał nagrodę na najlepszy blog powstający w Gdańsku⁴.

Wydaje się, że potencjału blogów w edukacji szkolnej oraz we wspomaganie działań kreatywnych szukać można przede wszystkim w traktowaniu ich jako dodatkowego źródła wiedzy, ale przekazującego ją z innych punktów widzenia i w różnorodnej formie. Blogi nie są oczywiście źródłami naukowymi, ale nie oznacza to, że nie mogą mieć żadnej wartości poznawczej. W korzystaniu z za-

³ Blog Jacka Kłosińskiego znajduje się na stronie: <http://klosinski.net>. Dostęp do wszystkich cytatów: 18.09.2019 r.

⁴ <https://m.radiogdansk.pl/audycje-rg/kawalek-swiata-i-herbata/item/50483-nie-piszecio-modzie-kuchni-czy-dzieciach-a-jest-najlepszym-blogerem-w-gdansk>.

sobów Internetu najistotniejsza jest selekcja informacji pod względem ich wiarygodności i rzetelności – dotyczy to również treści przekazywanych na blogach. Obecnie blogi są bardzo często prowadzone przez praktyków z różnych dziedzin, którzy dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem. Są oni otwarci na różne formy kontaktu i pomocy, mogą stanowić więc interesujące i atrakcyjne dla młodych osób źródła informacji, a nie tylko rozrywki.

Tematyka podejmowana przez Kłosińskiego na blogu oscyluje wokół pracy kreatywnej, co zaznacza sam autor, krótko prezentując swój blog: „Pomagam w pracy kreatywnej”. Bloger rozumie ją w odniesieniu do swojej działalności zawodowej, tzn. jest to praca projektanta graficznego związana z tworzeniem treści na blog (w formie nie tylko tekstowej, ale także audialnej i audiowizualnej), jak również obejmująca cały proces gromadzenia pomysłów i ich realizowania. Tematyka blogu została usystematyzowana i podzielona na trzy kategorie: *produktywność, biznes oraz inspiracje*⁵. Choć niektóre wpisy autor przyporządkował do więcej niż jednej kategorii, warto przybliżyć bardziej szczegółowy zakres tematyczny tekstów publikowanych przez Kłosińskiego.

W szczególności warta uwagi wydaje się grupa wpisów dotycząca metod i strategii, dzięki którym można być bardziej efektywnym w pracy oraz trenować umiejętność generowania pomysłów i rozwiązywania problemów – a są to jedne z kluczowych kompetencji w pracy kreatywnej. Duża liczba wpisów dotyczy produktywności, którą autor rozumie jako „nastawienie na skuteczność; szukanie lepszych efektów i sprytniejszych rozwiązań”⁶. Wpisy należące do tej kategorii obejmują tematy związane z organizacją pracy, efektywną nauką, czy też planowaniem i wyznaczaniem celów w perspektywie długofalowej. Tematyka blogu Kłosińskiego obejmuje również inne, choć powiązane ze sobą zagadnienia, jednak atutem publikowanych treści jest jasny i zwięzły sposób wypowiedzi autora. Bloger urozmaica teksty za pomocą różnorodnych chwytów, z których kilka zostanie przedstawionych na konkretnych przykładach.

W szczególności warto zwrócić uwagę na sposoby przedstawiania tematu, których celem jest uatrakcyjnienie przekazu i utrzymanie uwagi czytelnika. Temat zostaje wprowadzony zazwyczaj przez przytoczenie jakiejś historii lub anegdoty:

5:30 rano. Za oknem ciemno i nieprzyjaźnie. Typowa brytyjska pogoda. Staremu służącemu to jednak nie przeszkadza. Wspina się po schodach i uprzejmie, ale zdecydowanie wykonuje swoje zadanie: budzi Anthonego Trollope’a. Trollope zaczynał pracę na poczcie ok. 9 rano. Wcześniej, przez trzy godziny każdego dnia, zamieniał się w pisarza. Taka dyscyplina dawała niesamowite efekty. W trakcie swojej kariery napisał 63 książki,

⁵ Wcześniej podział ten wyglądał nieco inaczej, tzn. wyodrębnione były cztery kategorie: *inspiracja, poradnik, narzędzia i podcast*.

⁶ <https://klosinski.net/kategoria/produktywnosc>.

w tym 47 powieści. Trzymając się morderczego tempa 250 słów na każdy kwadrans pisania, udawało mu się publikować trzy tomy rocznie [...]”⁷; W trakcie II wojny światowej, inżynierowie pracujący w amerykańskim lotnictwie mieli do rozwiązania dziwną zagadkę. Bombowce B-17, znacznie częściej niż jakiegokolwiek inne samoloty, padały ofiarą trudnych do wytłumaczenia katastrof. Nie chodziło o działania wroga, typu zestrzelenia z ładu, czy powietrza. Problemem było lądowanie. Nawet te maszyny sprawdzane przed startem po kilka razy i w idealnym stanie technicznym potrafiły roztrzaskać się niespodziewanie o ziemię. Zdesperowane dowódczo, widząc, że mechanicy są bezradni i nie potrafią znaleźć przyczyny, zatrudniło... psychologa. Być może odpowiedź siedziała w głowach pilotów?⁸

Może być to również historia wymyślona przez autora, która przedstawia jakąś konkretną sytuację, lub też zasłyszana od kogoś znajomego:

Moja koleżanka poszła kiedyś do hipermarketu po butelkę wina. Wybrała swoje ulubione, położyła je na taśmie i ustawiła się w kolejce. Kasjer chwycił alkohol żeby przeskanować kod, ale zaraz potem na chwilę się zatrzymał. Spojrzał na koleżankę i przez kilka sekund mierzył ją wzrokiem. Wreszcie, bez słowa wyjaśnienia, skasował towar i podał cenę. Moja znajoma trochę się speszyła, ale ciekawość wzięła górę, więc zapytała z nadzieją w głosie:

– Pewnie zastanawiał się Pan, czy jestem pełnoletnia bo młodo wyglądam?
– Tak – odpowiedział kasjer z kamienną miną. – Przez chwilę tak myślałem, ale lepiej się przyjrzałem i się rozmyśliłem⁹;

Powoli kończysz popołudniowy trening. Przed Tobą ostatnia długość basenu. Jeśli weźmiesz pod uwagę także zajęcia poranne, właśnie mija czwarta godzina, którą spędziłaś dziś w wodzie. Jutro będzie wyglądało to podobnie. Pojutrze także. W ciągu tygodnia przepłyniesz łącznie ponad 60 kilometrów. Słyszałaś, że to tyle samo co 240 kilometrów biegu, ale nigdy nie miałaś czasu, żeby dłużej się nad tym zastanowić. Wracasz do domu. Zamiast rzucić się zmęczona na kanapę, rzucasz na nią tylko torbę. Wbiegasz do swojego pokoju, siadasz przy biurku i zaczynasz odrabiać zadanie domowe. Masz 14 lat, a twoje życie pachnie chlorem. Ze ściany patrzą na ciebie plakaty uśmiechniętych olimpijczyków, ale tobie wcale nie jest wesoło. Wszystko cię boli, nigdy nie masz czasu dla siebie, a treningi już od dawna cię nie cieszą¹⁰.

⁷ <http://klosinski.net/kontrola-vs-chaos>.

⁸ <http://klosinski.net/jak-male-kroki-pomagaja-osiagac-wiecej>.

⁹ <http://klosinski.net/dlaczego-wyglad-jest-wazny>.

¹⁰ <http://klosinski.net/czy-grozi-ci-bieda>.

W dalszej części przedstawienia tematu bloger bardzo często używa przykładów w celu zobrazowania danego problemu:

Załóżmy, że koleżanka podaje Ci swój adres, a jej numer domu to 15A/15. Stwierdzasz, że bardzo łatwo to zapamiętasz i... przestajesz się starać. Zamiast powtórzyć kilka razy dla utrwalenia, uznajesz, że to za duży banał, żeby się wysilać. Trafiasz później na wskazaną ulicę i za nic w świecie nie możesz przypomnieć sobie, jaki numer podawała znajoma. Pamiętasz tylko, że to było coś łatwego...¹¹;
W większości wypadków nie zastanawiamy się nad parkowaniem czy kolejnością zakupów. Chcemy po prostu mieć z głowy określone zadania i przejść do kolejnych. Nie ryzykujemy tego, że jadąc dalej, nie znajdziemy wolnych miejsc. Jak tylko zobaczymy na półce coś, czego potrzebujemy, jak najszybciej ładujemy dany produkt do koszyka, żeby o nim nie zapomnieć. To jest właśnie prekrastynacja¹².

Ponadto odwołuje się do uogólnionego doświadczenia, z którym „każdy” może się utożsamiać:

Nowe plany i pomysły są fajne. Ekscytują i zapowiadają pozytywne zmiany. Chwytny wtedy za telefony, publikujemy statusy w social media i z wypiekami na twarzy opowiadamy o nich spotkanym znajomym. Tym, co zamierzamy zrobić, chcemy dzielić się z wszystkim wkoło. I to wydaje się zupełnie naturalne. Bliskie nam osoby chcą wiedzieć, co u nas słychać, a my chcemy poznać ich rady. Takie, z pozoru nieszkodliwe, podejście niesie za sobą jednak spore ryzyko¹³;

Musicie przyznać, że chętnie przyzwyczajamy się do własnej negatywnej opinii na swój temat. Często powtarzamy: „nie umiem zrobić dobrego zdjęcia”, „źle tańczy”, „nie jestem kreatywna” itp. Wychodzimy z założenia, że nie da się tego zmienić i tak już jest. Wstydzimy się swoich rysunków, tekstów, czy muzyki, którą tworzymy albo, co gorsza, w ogóle nie sprawdzamy swoich możliwości w różnych dziedzinach¹⁴.

Przedstawione strategie prezentowania tematu przez autora są powszechnie znane oraz wykorzystywane, jednak wydaje się to ich zaletą w internetowym środowisku. Przystępna forma tekstu, która zjawiska abstrakcyjne (takie jak prekrastynacja) przedstawia i wyjaśnia za pomocą konkretnych przykładów lub

¹¹ <http://klosinski.net/8-sprawdzonych-sposobow-na-szybsza-nauke-i-lepsze-zapamietywanie>.

¹² <http://klosinski.net/czy-pospiech-dobrze-doradza>.

¹³ <http://klosinski.net/zachowaj-swoje-plany-dla-siebie>.

¹⁴ <http://klosinski.net/daj-sobie-czas>.

historii, sprawia, że wpisy mogą trafić do szerokiego grona odbiorców. Historie i anegdoty urozmaicają tekst, który jest nie tyle wykładem pewnych treści, ile interesującym wpisem wprowadzającym odbiorcę w tematykę nową lub mniej znaną.

Treści publikowane w Internecie zazwyczaj są redagowane z nastawieniem na szeroką publiczność o raczej przeciętnej kompetencji językowej, co nie oznacza, że nie mogą być źródłem wartościowych treści. Jedną z istotnych zalet blogów jest ich powszechna dostępność i aktualność – autorzy często przedstawiają treści związane z tym, co na bieżąco wykorzystuje się w konkretnych dziedzinach. Dlatego blogi mogą być również dobrym uzupełnieniem wiedzy obok książek drukowanych, na których publikację czeka się o wiele dłużej. Dla wielu młodych osób sieć jest współcześnie głównym (a nawet jedynym) źródłem informacji, dlatego warto zwracać im uwagę na wartościowe miejsca w Internecie, które mogą pomóc im rozwijać swoje zainteresowania. Blog może być jednocześnie formą, w której swoich sił będą chcieli spróbować sami uczniowie. Warto im pokazywać różne przykłady i sposoby prowadzenia takiej formy komunikacji, ukazując wartość merytoryczną treści udostępnianych na blogach, jak również zwracając uwagę na aspekt społecznościowy tego gatunku internetowego. Dzięki blogom mogą tworzyć się społeczności ludzi skupionych wokół wspólnych zainteresowań, co daje możliwość wymiany opinii i doświadczeń.

Bibliografia

Akram S. (2018), *Definicje w słownikach językowych i specjalistycznych a współczesna praktyka językowa (na przykładzie kreacji i słów pokrewnych)*, w: *Wartości w językowo-kulturowym obrazie świata Słowian i ich sąsiadów* (t. 4: *Słownik językowy – leksykon – encyklopedia w programie badań porównawczych*), red. S. Niebrzegowska-Bartmińska, J. Szadura i B. Żywicka, Lublin.

Arciszewski T. (2018), *Epoka kreatywności i innowacyjności – co nas czeka?*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, https://www.kongresobywatelski.pl/wp-content/uploads/2018/05/tomasz_arciszewski-epoka_kreatywnosci_i_innowacyjnosci-co_nas_czeka.pdf.

Bono E., de (1998), *Naucz się myśleć kreatywnie*, Warszawa.

Braun D. (2009), *Podręcznik rozwijania kreatywności. Sztuka i twórczość pracy z dziećmi*, Kielce.

Buzan T. (2014), *Rusz głową*, Warszawa.

Cox D. (2015), *Kreatywne myślenie dla bystrzaków*.

Cywińska-Milonas M. (2002), *Blogi (ujęcie psychologiczne)*, *Liternet. Literatura i internet*, red. P. Marecki, Kraków.

Dobrołowicz W. (red.) (2006), *Kreatywność – kluczem do sukcesu w edukacji*, Warszawa.

Dobrowolska B. (2009), *Nauczyciel wobec postaw twórczych uczniów: pedagogiczne uwarunkowania kompetencji zawodowych*, Toruń.

Gajda A., Karwowski M. (2010), *Kreatywność (i nie tylko) w klasie szkolnej*, Warszawa.

Galewska-Kustra (2014), *Stymulowanie rozwoju twórczości uczniów w środowisku szkolnym: potrzeby, możliwości, ograniczenia*, w: *Wychowanie we współczesnej szkole. Twórcze myślenie, aktywne działanie w szkole*, red. R. Kowalski i O. Szykarczyk, Siedlce.

Gębuś D. (2009), *Innowacyjna szkoła – kreatywny uczeń. Twórczość wyzwaniem współczesnej edukacji*, „Podstawy Edukacji” nr 2.

Jąder M. (2013), *Efektywne i atrakcyjne metody pracy z dziećmi*, Kraków.

Karwatowska M., Myrdzik B. (red.) (2011), *Twórczość w szkole. Rzeczywiste i możliwe aspekty zagadnienia*, Lublin.

Kaufman S.B., Gregoire C. (2018), *Kreatywni. I masz pomysł na wszystko*, tłum. K. Mojkowska, Warszawa.

Limont W. (2005), *Teoria i praktyka edukacji uczniów zdolnych*, Kraków.

Łysek Ł. (2006), *Edukacja kreatywna w szkole*, „Nauczyciel i Szkoła” nr 1–2.

Nalaskowski A. (1997), *Nauczyciele z prowincji u progu reformy edukacji*, Toruń.

Niewiadomski P. (2011), *Dziecko w krainie kreatywności. Odpowiedzialność wyboru wolnych pomysłów*, w: *Wychowanie przez świat fikcyjny dla świata rzeczywistego*, red. E. Rodziewicz i M. Cackowska, Gdańsk.

Nowak A., Rakocy K., Zając J.M. (2009), *Interaktywne, choć osobiste. Blogi i blogowanie a komunikacja z otoczeniem*, w: *Tekst (w) sieci. Tekst, język, gatunki*, red. D. Ulicka, Warszawa.

Pastuszek M. (2015), *Zrozumieć kreatywność*, Warszawa.

Sajdak A., *Edukacja kreatywna*, Kraków 2008.

Szewczyk M. (2014), *Blog*, w: *Od aforyzmu do zinu. Gatunki twórczości słownej*, red. G. Godlewski, Warszawa.

Szmidt K. (2007), *Pedagogika twórczości*, Gdańsk.

Szmidt K. (2008), *Trening kreatywności*, Warszawa.

Więckiewicz M. (2012), *Blog w perspektywie genologii multimedialnej*, Toruń.

Wolska-Długosz M. (2014), *Żeby dzieciom chciało się chcieć – o rozwoju kreatywności, zainteresowań i pasji*, w: *Wychowanie we współczesnej szkole. Twórcze myślenie, aktywne działanie w szkole*, red. R. Kowalski i O. Szykarczyk, Siedlce.

Źródła internetowe

<http://klosinski.net>

<https://m.radiogdansk.pl/audycje-rg/kawalek-swiata-i-herbata/item/50483-nie-pisze-o-modzie-kuchni-czy-dzieciach-a-jest-najlepszym-blogerem-w-gdansk>

Streszczenie

Blog jako źródło wiedzy o pracy kreatywnej

Artykuł porusza zagadnienie, które jest współcześnie jednym z największych wyzwań edukacji szkolnej – rozwijanie w uczniu kreatywności. Autorka powołuje się na wybraną literaturę przedmiotu z licznych pozycji traktujących o kreatywności w szkole. Na początku pojawia się krótka charakterystyka pojęcia kreatywności na podstawie analiz danych leksykograficznych i definicji zawartych w literaturze specjalistycznej. Autorka powołuje się m.in. na prace Edwarda Nęcki, Krzysztofa Szmidta, Anny Sajdak, Małgorzaty Wolskiej-Długosz oraz Aleksandra Nalaskowskiego. W artykule zostają przedstawione przeszkody w rozwijaniu kreatywności, jakie pojawiają się w systemie edukacji, oraz cechy i zadania szkoły, która powinna wychodzić naprzeciw twórczym uczniom i ich wspierać. Warunki edukacji kreatywnej zostały przywołane za publikacją Anny Sajdak. Następnie autorka prezentuje podstawowe treści na temat blogu i przedstawia wybrany przykład: blog Jacka Kłosińskiego, którego tematem jest praca kreatywna. Na podstawie wybranych sposobów przedstawienia tematu opisuje możliwości wykorzystania blogu jako dodatkowego, ale wartościowego źródła wiedzy, w którym treści są redagowane w sposób przystępny i atrakcyjny dla, szczególnie młodego, odbiorcy.

Słowa kluczowe: blog, kreatywność, szkoła, uczeń

Summary

Blog as a source of knowledge on creative work

The article treats about an issue which is nowadays one of the biggest challenges for school education – developing creativity in pupils. The author refers to selected literature on creativity at school. In the beginning there is a short characteristics of the idea of creativity and its meaning emerging from lexicographical analysis and definitions in specialist literature. The author refers to works of Edward Nęcka, Krzysztof Szmidt, Anna Sajdak, Małgorzata Wolska-Długosz and

Aleksander Nalaskowski. In the article there are presented hindrances in developing the creativity, which appear in system of education. There are also presented features and tasks of such school, which is supposed to support creative pupils. Conditions of creative education are presented based on Anna Sajdak's work. The author refers basic information about blog and presents one, chosen blog – by Jacek Kłosiński, which topic concentrates on creative work. Few ways of presenting the subject proves the possibilities of using blog as an additional, but worthy, source of knowledge, which content is edited in attractive way, especially for young addressers.

Keywords: blog, creativity, school, pupil

Adrianna Olkowska¹
Uniwersytet Gdański

(POP)KULTUROWY ZAWRÓT GŁOWY U STUDENTÓW Z GENERACJI Z

Dlaczego jako nowocześni glottodydaktycy wciąż nie potrafimy sprostać wyzwaniom edukacyjnym wymuszonym przez społeczeństwo informacyjne? A może zamiast rozmyślać nad tym, że słowo pisane traci na wartości, a uniwersum zdaje się podlegać przekazowi audiowizualnemu, przyjelibyśmy definitywnie do wiadomości, że kultura popularna stała się normą i to, co kiedyś uchodziło za odstępstwo od ogólnie przyjętego i uznanego kanonu, obecnie samo się nim stało?

Fenomen popkultury jest na tyle powszechny, że nie możemy już od niego uciec w nauczaniu. Jak pisze Witold Jakubowski (2014: 96), „kultura popularna może być rozumiana jako kultura ludowa społeczeństw postindustrialnych i tak też coraz częściej jest traktowana”. Zgodnie z definicją zawartą w Encyklopedii PWN kultura ludowa to „w najogólniejszym sensie kultura niższych warstw społeczeństwa”. W tym kontekście jej obraz jest spójny z obrazem popkultury zamieszczonym w słownikach Cambridge² oraz Oxford³, ujmującym ją jako kulturę zbudowaną na przekazie medialnym, która cieszy się uznaniem raczej wśród zwykłych osób i jest szczególnie nastawiona na osoby młode.

Przez wzgląd na treści przekazywane przez środki komunikacji masowej popkultura bywa niesłusznie utożsamiana z kulturą masową, jednakże w rzeczywistości obejmuje znacznie szerszy krąg zjawisk i jak trafnie wyjaśnia Marian Golka (2008: 146): „kulturę popularną można określić jako treści, które – niezależnie od środka przekazu – są łatwe w odbiorze, często bardzo skonwencjona-

¹ adriannaolkowska@gmail.com

² Pop culture – music, TV, cinema, books, etc. that are popular and enjoyed by ordinary people, rather than experts or very educated people (*Cambridge Dictionary*, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/pop-culture> [dostęp: 15.04.2018]). Dostęp do wszystkich źródeł internetowych w tym tekście: 30.04.2018.

³ Pop culture – modern popular culture transmitted via the mass media and aimed particularly at younger people (*Oxford Dictionary*, https://en.oxforddictionaries.com/definition/pop_culture).